

Regional handlingskraft

– Handlingsplan för en sammanhängande planering av totalförsvaret i de fyra nordliga länen.

FÖRSVARSMAKTEN
 NORRA MILITÄRREGIONEN

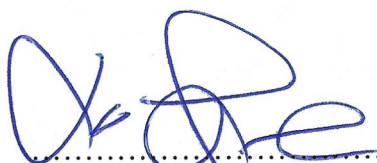

Länsstyrelserna
Jämtland, Norrbotten
Västerbotten och Västernorrland

Förord

Totalförsvaret är till för oss alla och behöver utformas gemensamt. Sedan år 2015 pågår en återuppbyggnad av totalförsvaret. Det innebär att förmågan stärks inom både det militära och civila försvaret. I praktiken innebär det att ett stort antal aktörer, både enskilt och tillsammans, arbetar för att stärka samhällets robusthet. Ytterst ska totalförsvaret ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Som stöd i den gemensamma planeringen på regional nivå har detta dokument tagits fram, en regional handlingsplan för en sammanhängande planering av totalförsvaret i de fyra nordliga länen. Dokumentet tar sin utgångspunkt i Handlingskraft, den gemensamma nationella inriktningen av totalförsvaret som Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) presenterade i september 2021. Syftet med Regional handlingskraft är att på motsvarande sätt stödja aktörerna i nordlänen med totalförsvarets utveckling i ett regionalt sammanhang.

Varje organisation har ansvar för sina egna uppgifter och äger rätten att själv bestämma hur dessa ska omhändertas. Men, genom ett gemensamt arbete i våra fyra nordliga län efter en gemensam inriktning bidrar vi till ett bättre och mer robust totalförsvär.

Lars Karlsson
Överste
Försvarsmakten Militärregion Nord

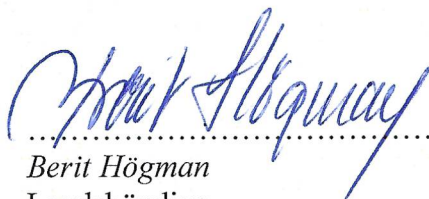
Marita Ljung
Landshövding
Länsstyrelsen Jämtland

Lotta Finstorp
Landshövding
Länsstyrelsen Norrbotten

Helene Hellmark Knutsson
Landshövding
Länsstyrelsen Västerbotten

Berit Högman
Landshövding
Länsstyrelsen Västernorrland

Innehåll

FÖRORD	3
1 INLEDNING.....	5
1.1 Om regional planering.....	5
1.2 Centrala begrepp	6
1.3 Disposition.....	7
2 UTGÅNGSPUNKTER OCH NATIONELLA MÅL FÖR TOTALFÖRSVARET	8
2.1 Mål och förmågor	8
2.2 Nationell handlingsplan	9
3 REGIONALA MÅLBILDER UTIFRÅN FOKUSOMRÅDEN.....	11
3.1 Beredskapsplaner och krigsorganisation.....	11
3.2 Ledning och samverkan.....	12
3.4 Ge och ta emot stöd.....	14
3.5 Försvarsvilja.....	15
3.6 Stärkt informations- och cybersäkerhet	16
4 FÖRUTSÄTTNINGAR OCH UTGÅNGSPUNKTER FÖR NORDLÄNEN.....	17
4.1 Närområdet	19
4.2 Gemensamma förutsättningar	20
5 EN SAMMANHÄNGANDE TOTALFÖRSVARSPKANERING	22
5.1 Nationell nivå	22
5.2 Högre regional nivå.....	22
5.3 Regional nivå (län).....	23
5.4 Lokal nivå.....	23
BILAGA 1. DE FYRA NORRA – BESKRIVNING AV LÄNEN I KORTHET.....	24
BILAGA 2. ANSVAR OCH ROLLER.....	27
Länsstyrelsen.....	27
Försvarsmakten.....	28
Polismyndigheten.....	29
Regioner.....	29
Kommuner.....	30

1 Inledning

Denna regionala handlingsplan för en sammanhängande totalförvarsplanering i de fyra nordliga länen utgår från de antaganden och prioriteringar som presenterats i den nationella handlingsplanen *Handlingskraft: Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025*.¹ Den nationella handlingsplanen, framtagen av Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), syftar i grunden till att utifrån regeringens inriktningar stödja totalförsvarets aktörer att öka sin förmåga för att på sikt nå riksdagens och regeringens övergripande mål för totalförsvaret.² Syftet med den regionala handlingsplanen är att på motsvarande sätt stödja aktörerna i nordlänen³ med totalförsvarets utveckling i en regional kontext.

Sammanfattningsvis ska denna regionala handlingsplan betraktas som ett underlag som sammanfattar de nationella inriktningarna och kompletterar dessa med regionala förutsättningar och målbilder. De regionala målbilderna presenteras inom ramen för de sex fokusområden som Försvarsmakten och MSB initialt bedömt som särskilt viktiga för att öka den samlade förmågan och krigsavhållande effekten i totalförsvaret. Målbilderna ska betraktas som en vägledning och ett stöd i arbetet med att nå de långsiktiga nationella målen och är ett sätt att synliggöra viktiga steg i arbetet att utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret även på regional nivå. *Regional handlingskraft* anger dock inte *hur* de nationella delmålen och de regionala målbilderna ska uppnås, eftersom detta, bland annat, är beroende av de förutsättningar som ges i överenskommelser om civilt försvar mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och utformningen av finansieringen via anslag 2:4 (länsstyrelsernas sammanhållna projekt).⁴

Totalförsvaret befinner sig nu i en expansiv återuppbyggnadsfas och mycket kommer att hända de kommande åren (nya myndigheter, utredningar och beslut) som kommer att få stor påverkan på den fortsatta utvecklingen inom totalförsvaret på alla nivåer och inom många sektorer. Många arbeten kan komma att ta lång tid, men som påpekas i *Handlingskraft* är det också viktigt att initiativ tas redan nu där det är möjligt. Även denna regionala handlingsplan utgår därför från den slutsats som dras i *Handlingskraft*:

Vi har alla ett ansvar och vi måste arbeta i flera tidsperspektiv samtidigt. Vi måste dels vidta de åtgärder som krävs för att effekt på längre sikt, dels vidta åtgärder för att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret här och nu. Nu ska vi visa handlingskraft – och det gör vi tillsammans.

1.1 Om regional planering

I det tidigare totalförsvaret inriktades det gemensamma regionala totalförvarsarbetet under ledning av civilbefälhavare (CB) och militärbefälhavare (MB).⁵ Dessa utarbetade så kallade gemensamma grundsyrer som operativt underlag för planering av totalförsvarets verksamhet inom civilområdet och militärområdet. MB/CB gemensamma grundsyrer var också styrande för arbetet med att ta fram

1 Försvarsmakten och MSB (2021), *Handlingskraft: Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025*, FM2021-I 7683:2; MSB2020-I6261-3.

2 Enligt Regeringsuppdrag 17 dec. 2020, *Inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret*, regeringsbeslut 29, 2020-12-17, Fö2016/00864, Fö2017/00850, Fö2019/01291 (delvis), Fö2020/01269 (delvis).

3 Med nordlänen avses här Norrbottens län, Västerbottens län, Västernorrlands län och Jämtlands län, föreslagna att bilda Norra civilområdet enligt SOU 2021:25, *Struktur för ökad motståndskraft: Betänkande av Utredningen om civilt försvar*.

4 MSB och SKR har tecknat överenskommelser som reglerar ersättning och uppgifter och därtill kopplat stöd för kommunernas resp. regionernas arbete med civilt försvar. Inom ramen för anslag 2:4 krisberedskap kan länsstyrelser vart fjärde år söka medel för att stödja och samordna lokala och regionala aktörer i länen i det så kallade sammanhållna projektet.

5 Lars Navander och Rolf Johansson (2009), *Försvarsmaktens totalförvarssamverkan under kalla krigets dagar – En studie med fokus på regional nivå och ledningssystem*, Försvarets Historiska Telesamlingar.

grundsyner för försvarsområden (fo) och län. När civilbefälhavarämbetet avvecklades år 2000 upphörde också arbetet med regionala grundsyner.

Återkomsten för den regionala grundsynen skedde efter Försvarsbeslutet 2015 som innebar ett återtagande av totalförsvarsplaneringen. I Försvarsmaktens och MSB:s gemensamma grundsyn från år 2016 angavs att regionala grundsyner skulle tas fram till år 2019.⁶ De fyra nordliga länen tog fram dokumentet *Regional grundsyn – för en sammanhängande planering av totalförsvaret i de fyra nordliga länen*. Aktuell regional handlingsplan⁷ är en revidering av det dokumentet.

I utredningen *Struktur för ökad motståndskraft* (SOU 2021:25) föreslås en indelning i civilområden samt att respektive civilområdeschef tillsammans med Försvarsmaktens regionala chef ska ta fram, besluta och förvalta en gemensam grundsyn.⁸ Arbetet med *Regional handlingskraft* har gjorts utifrån rådande förhållanden men med utredningen i åtanke och kan behöva anpassas efter nya politiska beslut.

Begreppsanvändningen vad gäller det nya totalförsvarets planering på olika nivåer är ännu inte fastlagd. Tidigare användes begreppen högre respektive lägre regional nivå vilket avsåg militär-/civilområdes- respektive länsnivåer. I detta dokument syftar ordet regional som regel på de fyra länen gemensamt. För att tydliggöra används också, i vissa fall, beteckningen nordlänen eller högre regional nivå.

Myndighetsrepresentanter för länsstyrelserna i Norrbottens län, Västerbottens län, Jämtlands län och Västernorrlands län samt från Försvarsmaktens Norra militärregion (MR N) har utarbetat handlingsplanen. Referensgrupper bestående av Trafikverket, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen samt representanter från de fyra länen regioner och kommuner har bistått i revideringsarbetet. Dokumentet revideras årligen efter beslut av totalförsvarets chefsgrupp för nordlänen.

1.2 Centrala begrepp

Totalförsvaret

Enligt lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap är totalförsvaret den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar).

Höjd beredskap

För att stärka Sveriges försvarsförmåga kan regeringen besluta om höjd beredskap. Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Vid skärpt beredskap kan delar av eller hela totalförsvaret mobiliseras. Om Sverige är i krig råder högsta beredskap.

Administrativ beredskap

Det finns specialregler i regeringsformen och i ett flertal andra författningar som ska snabba på och underlätta beslutsfattandet vid höjd beredskap. De ska även understödja omställningen av samhället från fredstida behov till försvar av landet. Exempelvis genom att under legala former och efter behov kunna omdisponera personella och materiella resurser i den egna verksamheten men också genom att kunna ingripa i näringslivets och enskilda medborgares fri- och rättigheter.⁹

Samlingsbegreppet för lagar och föreskrifter som förbereder och anpassar samhället till höjd beredskap är administrativ beredskap. Den inbegriper två delar:

6 MSB och FM (2016), *Sverige kommer att möta utmaningarna: Gemensamma grunder (grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret*, 2016-06-10, FM2016-13584:3 samt MSB2016-25.

7 Försvarsmaktens och MSB:s nya inriktning *Handlingskraft* (2021) kallas handlingsplan och inte grundsyn.

8 SOU 2021:25, *Struktur för ökad motståndskraft*, s. 377.

9 MSB och FM (2016), *Sverige kommer att möta utmaningarna*, s. 14–15.

- **Författningsberedskap:** lagar, förordningar och bestämmelser för att planlägga och reglera samhällets omställning från fred till krig och för att säkerställa att samhället fungerar i laga former även i krig.
- **Organisationsberedskap:** bestämmelser om myndigheters uppgifter och organisation i krig eller vid krigsfara samt vid planeringen i fredstid.

1.3 Disposition

Kapitel 2 redovisar kortfattat de nationella målen för totalförsvaret enligt gällande totalförsvarsinriktning respektive Försvarmaktens och MSB:s gemensamma handlingsplan.¹⁰

Kapitel 3 presenterar regionala målbilder inom de sex fokusområden som redovisas i Försvarmaktens och MSB:s gemensamma handlingsplan.

Kapitel 4 beskriver gemensamma förutsättningar och utgångspunkter för nordlänen (geografi, närområde etc.).

Kapitel 5 beskriver processen för att åstadkomma en sammanhängande totalförsvarsplanering och hur denna bedrivs på fyra nivåer; nationell-, högre regional-, lägre regional- samt lokal nivå.

Bilaga 1 innehåller fördjupade beskrivningar av respektive län.

Bilaga 2 beskriver aktörernas olika ansvar och roller inom totalförsvaret.

¹⁰ Prop. 2020/21:30, *Totalförsvaret 2021–2025* resp. Försvarmakten och MSB (2021), *Handlingskraft: Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025*.

2 Utgångspunkter och nationella mål för totalförsvaret

I gällande inriktning av Sveriges försvarspolitik, *Totalförsvaret 2021–2025* (totalförsvarspropositionen), konstateras att det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats över tid.¹¹ Mot denna bakgrund anges att förmågan i totalförsvaret därför bör stärkas. Utgångspunkter för den säkerhetspolitiska inriktningen är att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige.¹²

Totalförsvarspropositionen beskriver hur Sveriges säkerhetspolitiska läge också påverkas av hybrid-hot, cyberattacker och gränsöverskridande terrorism samt klimatförändringarnas effekter på fred och säkerhet.¹³ Även förmågan att i fredstid hantera antagonistiska hot anges som i behov av att stärkas. Sammantaget betonas vikten av att kunna agera samlat för att möta utmaningar och hot såväl i fred som vid höjd beredskap.

Riksdagen har i den försvarspolitiska inriktningen fastställt att utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret bör vara att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid. Totalförsvaret ska vara krigsavhållande genom att ha en sådan styrka, sammansättning, ledning, beredskap och uthållighet att det avhåller från försök att anfälla, kontrollera eller på annat sätt utnyttja svenskt territorium.¹⁴

2.1 Mål och förmågor

I inriktningen från riksdag och regering finns ett övergripande mål för totalförsvaret¹⁵:

Det övergripande målet för totalförsvaret ska vara att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet.

Det övergripande målet preciseras genom uttrycket *förmåga*. Riksdagen har fastställt mål uttryckt i förmågor för det militära och civila försvaret som återges nedan.

11 Prop. 2020/21:30, *Totalförsvaret 2021–2025*, s. 33.

12 Ibid., s. 67.

13 Ibid., s. 69.

14 Ibid., s. 84.

15 Ibid., s. 86.

MÅLET FÖR DET MILITÄRA FÖRSVARET SKA VARA ATT HA FÖRMÅGA ATT:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt,
- främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser, och
- skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap.

MÅLET FÖR DET CIVILA FÖRSVARET SKA VARA ATT HA FÖRMÅGA ATT:

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- upprätthålla en nödvändig försörjning,
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

2.2 Nationell handlingsplan

För att åstadkomma en sammanhängande totalförsvarsplanering har Försvarsmakten och MSB utifrån regeringens inriktning tagit fram handlingsplanen *Handlingskraft: Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025*.¹⁶ I denna beskrivs ett antal planeringsantaganden som utgångspunkt för den gemensamma planeringen. För att kunna prioritera arbetet innehåller handlingsplanen dessutom sex fokusområden som initialt bedömts som särskilt viktiga för att öka den samlade förmågan och krigsavhållande effekten i totalförsvaret (se nedan, kapitel 3). I handlingsplanen introduceras en årlig process som syftar till att samordna planeringen mellan det civila och det militära försvaret (som här sammanfattas i kapitel 5).

Den nationella handlingsplanens antaganden och fokusområden utgör ramverket för nordlänens inriktning som på motsvarande sätt syftar till en sammanhängande totalförsvarsplanering inom de fyra nordliga länen. Nedan återges endast handlingsplanens grundläggande antaganden. För en fullständig beskrivning, se *Handlingskraft: Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025*, där även fördjupade hotbildsbeskrivningar återfinns.¹⁷

16 Försvarsmakten och MSB (2021), *Handlingskraft: Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025*.

17 De hotbilder som beskrivs närmare i *Handlingskraft* är säkerhetspolitisk kris, väpnat angrepp, CBRN, påverkansoperationer, cyberattacker, underrättelseverksamhet och sabotage, hybridhot och icke-linjär krigföring.

GRUNDLÄGGANDE ANTAGANDEN

- Regeringen har fattat beslut om höjd beredskap (skärpt eller högsta beredskap vilket kan innebära att olika lagar gäller i olika delar av landet eller i specifika verksamheter).
- Under minst tre månader pågår en säkerhetspolitisk kris i Europa och i Sveriges närområde. Under del av tiden och inom de tre månaderna är Sverige i krig och krigshandlingar pågår på svenskt territorium med både perioder av högintensiva strider och perioder med lägre stridsintensitet. Att den säkerhetspolitiska krisen pågår under minst tre månader betyder att aktörer behöver anta att den kan pågå under längre tid än tre månader.
- Försvarsmakten mobiliserar. Inledningsvis är det viktigt att totalförsvarets ansträngningar kraftsamlas till det militära försvaret.
- Samhället ställs om till krigsförhållanden. Civila aktörer intar krigsorganisation och en nationell kraftsamling genomförs som gynnar försvarsansträngningarna, inklusive säkerställande av de viktigaste samhällsfunktionerna.
- Ett väpnat angrepp påverkar i högre grad redan utsatta grupper i samhället. Detta förväntas påverka både individers utsatthet och delaktighet i totalförsvaret.
- Befolkningens försvarsvilja utmanas.
- Servicenivån i samhället minskar, dels till följd av allvarliga störningar i samhällets funktionalitet, dels till följd av omprioriteringar i viktiga samhällsfunktioner.
- Lägesuppfattningen och förmågan till ledning och samverkan försämras.
- Logistikflödena med omvärlden har begränsningar men är inte helt avbrutna. Utrikeshandeln är påverkad.
- Många företag kan inte leverera på grund av uteblivna leveranser av varor eller tjänster, personal bortfall eller bortfall av viktiga samhällsfunktioner (exempelvis el, elektroniska kommunikationer och transporter).
- Ett antagonistiskt cyberangrepp kan få lika stora konsekvenser för samhällsviktiga funktioner och kritiska IT-system som ett konventionellt väpnat angrepp.
- Tredje part kan komma att medges tillträde till svenskt territorium för transitering, utgångsgruppering eller insatser.
- Stockholmsområdet, Gotland, sydvästra Sverige inklusive Öresundsregionen, Västkusten med Göteborg samt delar av Jämtlands och Norrbottens län är strategiskt viktiga områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig. Även andra platser kan vara viktiga som baserings- och koncentreringsområden för Försvarsmaktens krigsförband, samt för samhällets försörjning och funktionalitet.

3 Regionala målbilder utifrån fokusområden

Försvarsmakten och MSB bedömer i *Handlingskraft* att ett antal områden (så kallade fokusområden) initialt bör prioriteras i planeringen för att öka förmågan och bidra till att uppnå det övergripande målet för totalförsvaret.¹⁸ Till varje fokusområde finns ett antal delmål av olika detaljeringsgrad beroende på områdenas respektive behov. Fokusområdena betraktas som en grund för utvecklingen av totalförsvaret på såväl lokal, regional som nationell nivå. Tidsperspektivet är åren 2021–2025.

Följande sex fokusområden anges i *Handlingskraft*:

1. Beredskapsplaner och krigsorganisation
2. Ledning och samverkan
3. Försörjningsberedskap
4. Ge och ta emot stöd
5. Försvarsvilja
6. Stärkt informations- och cybersäkerhet

I följande avsnitt presenteras dessa nationella fokusområden tillsammans med motsvarande regionala målbilder som konkretiserar vad som behöver uppnås av berörda aktörer i nordlänen under perioden 2021–2025. Målbilderna syftar ytterst till att uppnå en sammanhängande totalförvarsplanering i nordlänen och därmed ge en övergripande inriktning på högre regional nivå till de enskilda och särskilda styrningar som olika aktörer inom totalförsvaret också verkar utifrån.¹⁹ Med sin förankring både i nationellt beslutade fokusområden enligt *Handlingskraft* och i en regional kontext har dessa regionala målbilder därmed formulerats utifrån det övergripande målet att tillsammans skapa *regional handlingskraft*.

Med ”grundantaganden” avses nedan de antaganden från *Handlingskraft* som sammanfattats i tabell ovan (s. 10).

3.1 Beredskapsplaner och krigsorganisation²⁰

Beskrivning av fokusområde i *Handlingskraft*:

”Det behövs förmåga att ställa om samhället till krigsförhållanden genom effektiv användning av tillgängliga personella och materiella resurser. Vid behov av utökade personella resurser bör alla möjligheter nyttjas, som t.ex. avtal med frivilliga försvarsorganisationer. Beredskapslagstiftningen behöver vara tydlig, aktuell och fullständig så att den understödjer de behov som det moderna totalförsvaret har. Det behöver även finnas planering för den verksamhet som ska bedrivas och den organisation som ska intas vid höjd beredskap, inklusive principer för personalförsörjning och krigsplacering av personal som behövs.”²¹

18 Försvarsmakten och MSB (2021), *Handlingskraft*, s. 21–24.

19 Exempelvis överenskommelserna civilt försvar mellan SKR och MSB respektive mellan SKR och Socialdepartementet, Trafikverkets uppdrag inom civilt försvar o.s.v.

20 En *beredskapsplan* beskriver aktörens verksamhet och hur den ska bedrivas och med vilka prioriteringar under höjd beredskap. Beredskapsplanen kan bestå av ett antal underliggande planer för olika verksamhetsområden. En *krigsorganisation* är en aktörs organisation vid höjd beredskap. Krigsorganisering innebär att viktiga verksamheter ställs om från fredstida inriktning, reglering och organisering till höjd beredskap och inriktning på uppgifter som har betydelse för totalförsvaret.

21 Försvarsmakten och MSB (2021), *Handlingskraft*, s. 21.

Nationella delmål:

- Det finns dokumenterade och övade beredskapsplaner.
- Det finns planering för omställning till krigsorganisation.
- Det finns principer för prioritering av gränssättande resurser inom eget ansvarsområde och behov av samverkan är identifierad.

REGIONAL MÅLBILD: BEREDSKAPSPLANER OCH KRIGSORGANISATION

Uppfyllelsen av nationella delmål innebär att berörda aktörer i nordlänen utifrån sina behov och förutsättningar under perioden 2021–25 har:

- analyserat och kontinuitetsplanerat för egen samhällsviktig verksamhet givet regionala och lokala förutsättningar samt grundantaganden,
- utvecklat och fastställt egen krigsorganisation, det vill säga beskrivit hur egen organisation ska omformas vid höjd beredskap för att lösa de prioriterade uppgifterna,
- analyserat vilket planverk för höjd beredskap som krävs utifrån eget ansvarsområde, fastställt egen övergripande beredskapsplan för höjd beredskap samt övat denna,
- i samverkan analyserat vilka delar av beredskapsplanerna som påverkar eller är beroende av andra (aktörer/län/kommuner/regioner), exempelvis planering för utrymning/inkvartering eller transportbehov,
- analyserat och utvecklat principer för prioritering av gränssättande resurser inom eget ansvarsområde med hänsyn till regionala/lokala förhållanden samt genomfört gemensam planläggning enligt identifierade beroenden.

3.2 Ledning och samverkan

Beskrivning av fokusområde i *Handlingskraft*:

”Det civila och militära försvaret behöver utveckla och samordna sina metoder för ledning och samverkan vid höjd beredskap. En nationell samordning behöver utvecklas för kunskapsutbyte och anskaffning av materiel för ledningsplatser. Det behöver säkerställas att det finns lagligt stöd för att dela sekretessbelagda uppgifter med berörda aktörer i den utsträckning som är nödvändig. Förmågan till ledning och samverkan behöver stärkas på lokal, regional och nationell, såväl som internationell nivå genom övningar under perioden.”²²

Nationella delmål:

- Det finns förmåga att upprätta och dela informationen om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen och tillgängliga resurser inom respektive ansvarsområde samt om vidtagna och planerade åtgärder till relevanta myndigheter samt som beslutsunderlag till regeringen.
- Det finns förmåga till ledning, samverkan och koordinering mellan det militära och civila försvaret.
- Det finns stärkt förmåga (personal, material och utbildning) till säker och robust kommunikation av säkerhetsskyddsklassificerad information.
- Det finns alternativa och/eller skyddade ledningsplatser.

²² Ibid., s. 22.

REGIONAL MÅLBILD: LEDNING OCH SAMVERKAN

Uppfyllelsen av nationella delmål innebär att berörda aktörer i nordlänen utifrån sina behov och förutsättningar under perioden 2021–25 har:

- utvecklat och planerat för uthålliga samt alternativa lednings- och samverkansmetoder givet regionala och lokala förutsättningar och störda förhållanden enligt grundantaganden,
- gemensamt utvecklat och överenskommit om principer och former för samverkan och ledning under störda förhållanden,
- genomfört lednings- och samverkansövningar mellan det militära och civila försvaret med reservmetoder,
- identifierat och säkerställt egna behov av personal och teknisk materiel för hantering och överföring av säkerhetskyddsklassificerad information,
- övat på att sammanställa och dela lägesbilder under de omständigheter som beskrivs i grundantaganden (vid behov genom manuella rutiner).

3.3 Försörjningsberedskap²³

Beskrivning av fokusområde i *Handlingskraft*:

”Samhällets grundläggande robusthet och dess förmåga att motstå fredstida kriser bidrar till den krigs-avhållande effekten i totalförsvaret. Försörjningsberedskapen behöver utvecklas och näringslivet bör i ökad utsträckning delta i arbetet med att säkerställa försörjningen. Detta kräver att verksamhet som upprätthåller försörjningsförmåga identifieras och omhändertas i beredskapsplaneringen samt att nya författningar för försörjningsberedskap införs.”²⁴

Nationella delmål:

- Verksamheter som upprätthåller försörjningsförmåga är identifierade och försörjningskrav definierade.
- Företag som är viktiga för totalförsvaret är identifierade.
- Det offentliga och näringslivet samverkar när det gäller försörjningsfrågor

23 Det finns i dagsläget ingen fastställd definition av försörjningsberedskap men MSB har i sin *Strategi för försörjningsberedskap* (2021) utgått från FOI:s definition enligt följande: ”Försörjningsberedskap är förmågan att i kris- och krigssituationer 1) förse befolkningen med de varor och tjänster som behövs för dess fortlevnad och 2) förse samhällsviktiga verksamheter med de varor och tjänster som behövs för deras funktionalitet.” Från Ann-Sofie Stenérus Dover, Anders Odell, Per Larsson och Johan Lindgren (2019), *Beredskapslagring: En kunskapsöversikt om beredskapslagring som ett verktyg för ökad försörjningsberedskap i Sverige* (FOI-R--4644--SE), Totalförsvarets forskningsinstitut.

24 Försvarsmakten och MSB (2021), *Handlingskraft*, s. 22.

REGIONAL MÅLBILD: FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAP

Uppfyllelsen av nationella delmål innebär att berörda aktörer i nordlänen utifrån sina behov och förutsättningar under perioden 2021–25 har:

- etablerat fördjupad nordlänsamverkan för identifiering av verksamheter som upprätthåller försörjningsförmåga,
- i samverkan och utifrån nationella riktlinjer identifierat totalförsvarsviktiga företag verksamma i nordlänen,
- implementerat nationella metoder och utvecklat former för regional samverkan mellan offentliga och privata aktörer,
- verkat för att totalförsvarsperspektiv beaktas vid samhällsplanering och upphandling av varor och tjänster,
- verkat för en ökad regional försörjningsgrad,
- verkat för en nationellt och regionalt sammanhängande planering och prioritering av transporter.

3.4 Ge och ta emot stöd

Beskrivning av fokusområde i *Handlingskraft*:

”Sverige ska kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd för att kunna agera tillsammans och samordnat i händelse av säkerhetspolitisk kris eller krig. En grundläggande förutsättning för detta är en rättslig reglering som anger under vilka omständigheter militärt och civilt stöd kan tas emot. Nödvändiga avtal behöver även finnas på plats i förväg för att skapa trovärdighet och förutsägbarhet i förhållande till berörda länder och organisationer. Planering inom totalförsvaret bör så långt som möjligt göras tillsammans med andra. Förmågan till att ge och ta emot stöd behöver stärkas genom övningar under perioden.”²⁵

Nationella delmål:

- Det finns förmåga att ge och ta emot militärt och civilt stöd från andra länder och organisationer. Det civila försvaret utvecklar praktiska och logistiska arrangemang till stöd för militära verksamheter.
- Under perioden genomförs gemensam militär planering med Finland vilket även genererar behov av stöd från det civila försvaret.
- Under perioden genomförs samordnad militär planering med Danmark, Norge, Storbritannien, USA och Nato vilket även genererar behov av stöd från det civila försvaret.

25 Försvarsmakten och MSB (2021), *Handlingskraft*, s. 22–23.

REGIONAL MÅLBILD: GE OCH TA EMOT STÖD

Uppfyllelsen av nationella delmål innebär att berörda aktörer i nordlänen utifrån sina behov och förutsättningar under perioden 2021–25 har:

- genomfört en kunskapsuppbyggnad vad gäller samverkansstrukturer i det norska och finska militära och civila försvaret,
- utifrån aktuella avtal om militärt stöd identifierat behov av praktiska och logistiska arrangemang från det civila försvaret till stöd för militära verksamheter,
- utvecklat och övat rutiner för att ge och ta emot militärt och civilt stöd från andra länder och organisationer.

3.5 Försvarsvilja

Beskrivning av fokusområde i *Handlingskraft*:

”En stark försvarsvilja hos befolkningen är en förutsättning för ett robust totalförsvaret. Samtliga aktörer inom totalförsvaret behöver bidra till att både stärka försvarsviljan i fredstid och att bibehålla den då den utmanas. Den breda och komplexa hotbilden, bestående av exempelvis påverkansoperationer, cyberattacker och sabotage, syftar bland annat till att påverka befolkningens försvarsvilja. Den enskildes eget ansvarstagande och beredskap samt acceptans för en avsevärt lägre nivå av samhällsservice utgör en central del i att motstå och lindra konsekvenser av allvarliga samhällsstörningar. Som ett led i att bibehålla och stärka försvarsviljan behöver totalförsvarets aktörer se till att befolkningen har kunskap om hotbilden och behovet av den enskilda individens beredskap. Kunskap, förtroende och vilja är grundläggande faktorer för att i säkerhetspolitisk kris och vid väpnat angrepp upprätthålla den samlade försvarsförmågan. Bakgrunden till varför vi stärker försvaret av Sverige, vad ett starkt försvar innebär i form av förmågor och att det vi försvarar är vår demokrati, frihet, trygghet och självständighet behöver därför kommuniceras.”²⁶

Nationella delmål

- Aktörerna har, inom eget ansvarsområde, bidragit med kunskap och utbildning (totalförsvarsupplysning) till relevanta samhällsaktörer och till allmänheten om hur den egna verksamheten bidrar till försvaret av Sverige.
- Aktörerna har utarbetat en kommunikationsstrategi med tillhörande handlingsplan inom eget ansvarsområde i syfte att stärka försvarsviljan.
- Aktörerna har påbörjat arbetet med att bygga upp och öva förmågan att genomföra koordinerad kommunikation i samverkan med såväl det civila som det militära försvaret.

REGIONAL MÅLBILD: FÖRSVARSVILJA

Uppfyllelsen av nationella delmål innebär att berörda aktörer i nordlänen utifrån sina behov och förutsättningar under perioden 2021–25 har:

- genomfört utbildningsinsatser och en kunskapsspridning på regional och lokal nivå om totalförsvaret,
- tagit fram en gemensam kommunikationsstrategi för kommunikation till allmänheten under höjd beredskap och störda förhållanden enligt grundantaganden,
- utvecklat en samlad förmåga att bemöta desinformation och påverkansoperationer.

²⁶ Ibid., s. 23.

3.6 Stärkt informations- och cybersäkerhet

Beskrivning av fokusområde i *Handlingskraft*:

”För att möta ett väpnat angrepp, genomföra mobilisering eller möta hybrida hot under höjd beredskap behöver totalförsvarets aktörer ha en tillräcklig nivå av informations- och cybersäkerhet. Detta gäller både för funktioner i det civila samhället som Försvarsmakten är beroende av för att möta ett väpnat angrepp och för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner i händelse av höjd beredskap. Det systematiska arbetet med informations- och cybersäkerhet behöver stärkas ytterligare, bland annat avseende ökad rapportering av IT-incidenter till MSB samt anmälan vid säkerhetshotande händelser och verksamhet till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten. Informations- och cybersäkerhetsperspektivet ska beaktas redan i anskaffningsfasen av exempelvis nätverk och IT-system. Försvarsmakten har i uppgift att i fred och krig kunna förstärka skyddet av samhällskritiska funktioner. För att effektivare kunna genomföra en sådan förstärkning inom cyberdomänen krävs, utöver tillräcklig säkerhetsnivå, att tekniska och administrativa förberedelser genomförs redan innan höjd beredskap. Planering för detta kommer i förekommande fall att genomföras i särskild ordning under ledning av Försvarsmakten.”²⁷

Nationella delmål:

- Totalförsvarets behov omhändertas i aktörernas systematiska informations- och cybersäkerhetsarbete och lägstanivån har höjts. Det finns dokumenterade och övade planer för att säkerställa tillräcklig kontinuitet ur ett totalförsvarsperspektiv.
- Informationssystem som upprätthåller verksamheter och kritiska resurser för det militära och det civila försvaret samt för viktiga samhällsfunktioner är identifierade.
- Det finns rutiner att på förfrågan under höjd beredskap kunna förmedla status för ovanstående informationssystem som underlag till det militära och civila försvarets cyberlägesbilder.
- Det finns förmåga att upprätta cyberlägesbilder på regional- och sektorsnivå som underlag till det militära och civila försvarets cyberlägesbilder.

REGIONAL MÅLBILD: STÄRKT INFORMATIONS- OCH CYBERSÄKERHET

Uppfyllelsen av nationella delmål innebär att berörda aktörer i nordlänen utifrån sina behov och förutsättningar under perioden 2021–25 har:

- genomfört en kunskapsspridning på regional nivå om informations- och cybersäkerhet kopplat till totalförsvaret,
- i arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser identifierat intern samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden samt identifierat de informationssystem som upprätthåller den verksamheten,
- identifierat och prioriterat behov av åtgärder för säkerställandet av tillräcklig kontinuitet i informationssystem som upprätthåller verksamheter och kritiska resurser för det militära och det civila försvaret samt för viktiga samhällsfunktioner ur ett totalförsvarsperspektiv,
- tagit fram och implementerat en systematisk och samlad ansats i arbetet med informations- och cybersäkerhet,
- utvecklat förmågan att skydda vår gemensamma totalförsvarsplanering genom fördjupat samarbete i relevanta nätverk.

²⁷ Ibid., s. 24.

4 Förutsättningar och utgångspunkter för nordlänen

De fyra nordliga länen (nordlänen) Norrbottens län, Västerbottens län, Jämtlands län och Väster-norrlands län utgör tillsammans cirka halva Sveriges yta.²⁸ Nordlänen överensstämmer till ytan med de fyra nordliga sjukvårdsregionerna, polisregionen Polisregion Nord och Försvarsmaktens Norra militärregion (MR N). I detta kapitel beskrivs närområdet samt gemensamma förutsättningar för nordlänen.

Nedan beskrivs förbanden inom MR N.

Figur 1. Norra militärregionen. Foto: Försvarsmakten.

28 En utförlig beskrivning av respektive län återfinns i Bilaga 1.

Tabell 1. Förband (MR N).²⁹

Förband	Förkortning	Förbandsinnehåll	Gruppering
Norra militärregionen	MR N	Regional ledning och stab	Boden
Lapplandsjägargruppen	LJG	10. hemvärnsbataljonen 11. hemvärnsbataljonen	Kiruna Kalix
Norrbottensgruppen	NBG	12. hemvärnsbataljonen	Boden
Västerbottensgruppen	VBG	13. hemvärnsbataljonen	Umeå
Fältjägargruppen	FJG	14. hemvärnsbataljonen	Östersund
Västernorrlandsgruppen	VNG	15. hemvärnsbataljonen 16. hemvärnsbataljonen	Härnösand
Norrbottens regemente	I 19	191. mekaniserade bataljonen 192. mekaniserade bataljonen 3. brigadstaben FM vinterenhet	Boden
Bodens artilleriregemente	A 8	7. artilleribataljonen 19. artilleribataljonen 1. artillerikompaniet Artilleriets stridsskola	Boden
Norrbottens flygflottilj	F 21	211. stridsflygdivisionen 212. stridsflygdivisionen	Luleå
Norrlands dragonregemente	K 4	41. norrlandsjägarbataljonen FM vinterenhet	Arvidsjaur
Skyddscentrum	SkyddC	1. CBRN kompaniet	Umeå
Västernorrlands regemente	I 21	Lokalförvarsskyttbataljonen	Sollefteå
Jämtlands fältjägarkår	JFK	Lokalförvarsskyttbataljonen	Östersund
Försvarsmaktens logistik	FMLOG	Understödjer FM inom verksamhetsområde logistik.	Kiruna Boden Luleå Arvidsjaur Umeå Härnösand Sollefteå Östersund
Försvarsmaktens telekommunikations och informationssystemsförband	FMTIS	Understödjer FM inom verksamhetsområde ledningssystem.	Boden Luleå Arvidsjaur Umeå Sollefteå
Försvarets materielverk	FMV	Provplatser	Vidsele Härnösand

²⁹ Regeringen anser att det på sikt finns behov av ytterligare militär förmåga i övre Norrland i form av t.ex. särskilda gränsjägarförband. Ytterligare militär närvaro och förmåga anses även motiverat ur säkerhetspolitiskt hänseende. Inför försvarsbeslutet 2025 föreslås därför Försvarsmakten ges i uppdrag att redovisa en analys av hur en förmågeförstärkning bäst skulle kunna se ut i norra Lappland. Se Prop. 2020/21:30, s. 117.

4.1 Närområdet

I den försvarspolitiska inriktningen för totalförsvaret 2021–2025 konstateras att Norra Europa, inklusive Arktis, utgör ett militärstrategiskt sammanhängande område.³⁰ I totalförsvarspropositionen beskrivs också vikten av att fortsatt stärka Sveriges militära förmåga att verka i de norra delarna av Sverige och angränsande områden.³¹ Samtliga nordiska länder är arktiska stater och en konflikt som berör något av dem kommer att påverka Sverige.³²

Geografiskt omfattar Sveriges närområde såväl Östersjöregionen som inloppen till Östersjön, Västerhavet, Nordkalotten, Barents hav, Norska havet och de norra delarna av Nordatlanten. Sveriges närområde präglas i ökad utsträckning av en större närvaro av militära styrkor och ökad militär aktivitet. Den ryska militära närvaron längs Rysslands västgräns och i Arktis har förstärkts.³³

Mot bakgrund av militär återuppbyggnad och en suveränitetshävdande politik från flera staters sida i Arktis har den övergripande säkerhetspolitiska kontexten i området försämrats.³⁴ Till de ryska prioriteringarna hör skyddet av landets baser på Kolahalvön och den nukleära ubåtsbaserade andraslagförmågan. Ryssland har också tydligare uttryckt en strävan att kontrollera sjöfarten genom den norra sjöleden (som utgör huvuddelen av Nordostpassagen).³⁵ Även stater utan direkt geografisk anknytning till Arktis ökar närvaro och resurser i regionen. MUST konstaterar att Arktis är av ökande vikt också för Kinas globala ambitioner, såväl ekonomiskt som säkerhetspolitiskt.³⁶

Vidare noteras i totalförsvarspropositionen att havsområdena mellan Grönland, Island och Färöarna är strategiskt viktiga både för Nato och Ryssland, givet deras betydelse för skyddet av Natos förstärkningstransporter över Nordatlanten i händelse av en konflikt i Europa.³⁷

Figur 2. Arktisområdet med Norra ishavet.

30 Prop. 2020/21:30: *Totalförsvaret 2021–2025*, s. 39.

31 *Ibid.*, s. 68.

32 *Ibid.*, s. 39.

33 *Ibid.*, s. 33.

34 *Ibid.*, s. 39.

35 *Ibid.*, s. 39.

36 MUST, *Årsrapport 2020*.

37 Prop. 2020/21:30: *Totalförsvaret 2021–2025*, s. 39.

Som försvarsberedningen beskriver har utvecklingen av bland annat långräckviddiga bekämpnings-system och sensorer gjort att operationsområdet i en militär konflikt i norra Europa sträcker sig från centrala Ryssland till Grönland.³⁸

4.2 Gemensamma förutsättningar

Nordlänen delar ett antal förhållanden som gör det naturligt att samarbeta över länsgränserna. En sådan faktor är geografin vilket bland annat innebär att förnödenhetsförsörjning medför långväga transporter. De stora norrlandsälvarna utgör en för landet avgörande kraftkälla men kräver också logistisk hänsyn. Befolkningsmässigt återfinns såväl stora områden av glesbygd med mindre samhällen som större centralorter och städer. De fyra nordliga länen är alla en del av Sápmi som sträcker sig från Dalarna i söder och över hela den norra delen av Nordkalotten.

Klimatförändringarna väntas för nordlänens del bland annat innebära ökad nederbörd och ökad risk för översvämningar.³⁹ Den ökade översvämningrisken drabbar framför allt bebyggelse, vägar, järnvägar, och VA-system. Hanteringen av dessa risker i samhällsplanering och krisberedskap utgör också en viktig förutsättning för byggandet av ett robust totalförsvar.

Den gröna omställningen innebär förändrade ekonomiska och industriella förutsättningar för regionen. Just nu pågår en historisk industriell satsning i regionen och närområdet. I Norrbotten har två satsningar på grönt stål aviserats (i Boden och Gällivare) och i Västerbotten pågår etablering av batterifabriken Northvolt i Skellefteå. Ytterligare batterifabriker planeras i närområdet. Denna utveckling påverkar både regionen och hela landet, bland annat genom en kraftigt ökad elanvändning i norr som kan komma att bryta det historiska mönstret att el exporteras från norr till söder.⁴⁰ De nya industrietableringarna innebär också att regionen kan behöva bli importör istället för exportör av kvalificerad arbetskraft. Utvecklingen gör också att bostadsbyggandet måste öka. Koncentrationen av batteritillverkning till norra Europa kan också innebära ett ökat strategiskt intresse för närområdet.

38 Försvarsberedningen (2017), *Motståndskraft*, s. 72.

39 Naturvårdsverket (2021), "Effekter i Sverige" (naturvardsverket.se).

40 Region Norrbotten (2020), "Rapport: Regional elnätsanalys – Norrbotten och norra Västerbotten".

Nordlänens och närområdets förhållanden kan i korthet sammanfattas enligt PMESII modellen⁴¹:

- **Politiska förhållanden** – Nordkalotten är ett intresseområde för Ryssland, USA, Kanada, Kina, Danmark, Norge, Island, Finland, Sverige med flera. Olika samarbetsavtal reglerar idag förutsättningarna – ”öst möter väst”.
- **Militära faktorer** – Nukleär andraslagsförmåga är för Ryssland ett avgörande säkerhetsintresse. Rysk operativ effekt ökas kontinuerligt genom materielltillförsel, förbandsuppfyllnad och övningar. Parallellt utvecklas de nordiska försvarssamarbeten som understöds av lag- och författningsändringar. Amerikansk förhandslagrad materiel i Norge vidmakthålls och Norge är fortsatt en viktig NATO-medlem.
- **Ekonomiska faktorer** – Nya transportleder och potentiella olje/gas- och mineralfyndigheter som konsekvens av mildare klimat i det geopolitiska området. Etablering av ny industri (grönt stål), världsledande batteriproduktion, vattenkraft, skog och nyproduktion av kärnkraft i finska Pyhäjoki.
- **Sociala faktorer** – Nordisk kulturbakgrund med gränsöverskridande historia och minoriteter (samer, tornedalingar m.fl.). Glesbefolkat, mindre samhällen. Ibland upplevda ”vi och dom” förhållanden mellan nordliga delar och befolkningscentra.
- **Infrastrukturella faktorer** – Isfri hamnkapacitet, tekniskt högt utvecklad gruvnäring och vattenkraft. Hög energiproduktion men begränsningar vad avser transmission. Transportleder för flyg, land, järnväg och sjö. Försörjning av industri och samhälle innebär långa transporter.
- **Information** – Få knutpunkter för telekommunikation, men expansiv fiberkabelutbyggnad. Sveriges enda rymdbas med en global kundkrets. Omfattande infrastruktur för sociala medier och kryptovalutor.

41 PMESII: integrerad modell för sammanfattning av omgivningsfaktorer/operationsmiljön.

5 En sammanhängande totalförsvarsplanering

Den sammanhängande totalförsvarsplaneringen åstadkoms genom en ny process för samordning av beroenden och särskilda satsningar mellan militärt och civilt försvar. Arbetet med totalförsvarsplanering bedrivs på fyra nivåer; nationell, högre regional, lägre regional samt lokal nivå. I detta kapitel redogörs kortfattat för arbetet i de olika nivåerna. Nationell nivå handlar till stor del om uppföljning, bedömning och samordning för att sedan ge förslag till regeringen om tilldelning av resurser och uppdrag. Planeringen blir mer konkret främst på lägre regional och lokal nivå.

5.1 Nationell nivå

Den sammanhängande totalförsvarsplaneringen sker främst på nationell nivå genom en årlig process, som börjar i oktober, där redovisningar, bedömningar och förslag är synkroniserade med den statliga budgetprocessen. I tabellen nedan redovisas processen på ett övergripande plan.

Månad	Bedömning	Budget	Möte	Aktivitet
Oktober	X			De bevakningsansvariga myndigheterna redovisar planeringsläget och sin förmåga till MSB och Försvarsmakten och regeringskansliet
December			X	Totalförsvarets chefsmöte
December		X		Riksdagen beslutar om budget och regleringsbrev
Februari			X	Totalförsvarets myndighetschefsmöte
Februari	X			MSB och Försvarsmakten bedömer förmågan i det civila respektive militära försvaret
Mars		X		Myndigheterna lämnar in budgetunderlag till regeringen
Maj	X			MSB och Försvarsmakten redovisar den samlade förmågan inom totalförsvaret
September			X	Totalförsvarets handläggarmöte
September		X		Regeringen lägger fram budgetproposition

5.2 Högre regional nivå

På högre regional nivå (nordlänen) finns ett antal samverkansföretag för totalförsvarsplaneringen. De mest frekventa nämns nedan.

Totalförsvarets chefsmöte inom de fyra nordliga länen

Vid chefsmötet deltar landshövdingarna i Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län, chefen för Norra militärregionen (MR N), regionchefen för säkerhetspolisen och regionpolischefen för Polisregion Nord. Fler aktörer kan bjudas in. Syftet med mötena är att skapa en samlad regional bild av totalförsvarsutvecklingen, samt ge övergripande styrningar och inriktningar. Den gemensamma regionala handlingsplanen fastställs av landshövdingarna och chefen för MR N.

Ledningsgrupp norra

Ledningsgrupp norra består av länsstyrelsernas beredskapsdirektörer samt chefen för samverkansavdelningen på militärregionstaben. Gruppen möts regelbundet och har till uppgift att inrikta arbetet för Norra totalförsvarsgruppen (NTFG).

Norra totalförvarsgruppen (NTFG)

NTFG har till uppgift att driva den *gemensamma* totalförvarsplaneringen i nordlänen framåt med hjälp av underliggande arbetsgrupper som har huvudansvar för olika fokusområden. Det innebär att NTFG och arbetsgrupperna främst arbetar med de nationella delmål och den delen av den regionala målbilden som kräver samordnad planering mellan flera aktörer. Gruppen består av samordnare från arbetsgrupperna, en samverkansofficer från militärregionstaben och en koordinator. I arbetsgrupperna ingår som minst en representant för MR N och de fyra länsstyrelserna men även andra myndigheter på lokal och regional nivå kan vara representerade efter behov. Det finns även nätverk där bara länsstyrelserna ingår som har vissa uppgifter med koppling till totalförvarsplanering.

Initiering försvarsplanering och Samverkansberedningar

Norra militärregionen (MR N) initierar årligen regional försvarsplanering tillsammans med försvarsdirektörerna. Genom samordning inriktas kommande års samverkansberedningar och stödjande aktiviteter. MR N kallar civila aktörer, och förband inom totalförsvaret till samverkansberedning i syfte att genomföra en gemensam sammanhängande planering. Utgångspunkten är aktuell försvarsplanering.

Totalförvarskonferenser

Konferenser med totalförvarsteman anordnas av länsstyrelserna och Försvarsmakten. De genomförs länsvis eller gemensamt för de fyra nordliga länen.

5.3 Regional nivå (län)

Regionala råd för skydd mot olyckor och krisberedskap

Varje länsstyrelse ska ha ett regionalt råd för skydd mot olyckor och krisberedskap, i vilket representanter för länsstyrelsen och berörda aktörer i krisberedskapssystemet bör ingå, för att skapa nödvändig samordning.⁴² Vilka aktörer som deltar i respektive länsstyrelses råd varierar utifrån de regionala förhållandena. I nordlänens regionala råd avhandlas även totalförvarsfrågor.

Länsvisa forum för planering

Den gemensamma totalförvarsplaneringen i varje län samordnas av länsstyrelsen. Respektive länsstyrelse skapar de forum som krävs för uppgiften.

5.4 Lokal nivå

Den mest konkreta planeringen sker på lokal nivå. Kommunerna deltar i de regionala råd, länsvisa forum och arbetsgrupper som i övrigt upprättas för att uppnå en sammanhängande totalförvarsplanering.

42 Förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap, 4§, p. 3

Bilaga 1. De fyra norra

– Beskrivning av länen i korthet

Norrbottens län

Norrbotten är kontrasternas län – mellan vintermörker och midnattssol, högfjäll och skärgård, glesbygd och städer. Här finns landets högsta fjäll Kebnekaise och landets djupaste sjö, Hornavan. Norrbottens län består av landskapet Norrbotten (den tidigare norra delen av Västerbotten) samt den nordliga delen av landskapet Lappland. Norrbotten är det enda län i landet som gränsar till två länder, Norge och Finland. Norrbotten är lika stort som Österrike och tio gånger större än Skåne. Nittio procent av Europas järnmalm utvinns i länet. Norrbotten går nu in i en intensiv utvecklingsfas, särskilt inom verksamheter som berör omställningen till ett mera hållbart samhälle, som Hybrit – SSAB:s, LKAB:s och Vattenfalls satsning samt H2 Green Steel planer på att tillverka fossilfritt stål men även annan ny industriell utveckling.

Norrbottens län är landets största till ytan med 98 911 km² vilket ytmässigt är nära en fjärdedel av Sveriges totala landareal. Befolkningsmängden uppgår till cirka 250 500 invånare. Länet har 14 kommuner: Arjeplog, Arvidsjaur, Boden, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kalix, Kiruna, Luleå, Pajala, Piteå, Älvsbyn, Övertorneå. Kustområdet är den mest befolkade delen av länet. Mer än hälften av norrbottningarna bor inom några mils radie från residensstaden Luleå. Området har 170 000 invånare vilket är den största befolkningskoncentrationen i norra Sverige. Inlandet har naturtillgångar i form av skog, malm och vattenkraft, medan de flesta industrierna ligger vid kusten; i Piteå, Luleå och Kalix. Malmfälten med gruvorterna Kiruna och Gällivare har tillsammans cirka 40 000 invånare.

Det finns fem civila flygplatser i länet: Luleå och Kiruna som är statliga flygplatser samt Arvidsjaur, Gällivare och Pajala som är kommunala flygplatser. Norrbottens län är det enda länet i Sverige med flyglinjer inom länet. I länet finns flera järnvägsförbindelser för persontrafik och godstrafik, bland annat Inlandsbanan som går mellan Kristinehamn i söder och Gällivare i norr, Stambanan som går genom övre Norrland och den anslutande Malmbanan som är en cirka 500 kilometer lång järnvägslinje mellan Narvik och Luleå och är en av världens äldsta malmjärnvägar.

Norrbottens län har en lång militär tradition. Idag finns Norra militärregionen, Norrbottens regemente (I 19 i Boden), Artilleriregemente (A 9) i Boden, Norrbottens flygflottilj (F 21) i Luleå, Norrlands dragonregemente K 4 i Arvidsjaur och Tredje Brigadstaben i Boden. FMV Vidsel är Europas största militära instrumenterade övnings- och provområde på land. Regeringen anser även att det på sikt finns behov av ytterligare militär förmåga i norra Lappland i form av till exempel särskilda gränsjägarförband som ska utbildas för att verka i subarktisk miljö (tidigare I 22 i Kiruna).

Elnät är en av Sveriges viktigaste infrastrukturer och dess vikt och betydelse kommer bli än mer central i framtiden då bland annat en omställning till ett fossilfritt samhälle och en ökad digitalisering ger upphov till nya behov och krav. Lule älv, eller Luleälven, på samiska Julevädno, är cirka 461 kilometer lång och har ett avrinningsområde på 25 240 km². Omfattande kraftutbyggnader har förändrat Luleälvens naturliga karaktär och utseende. Trots det har unika naturvärden och vyer bevarats. Idag är fjällvärlden öppen för alla, tack vare fina vägar som byggdes i samband med kraftutbyggnaderna. Den installerade effekten i Luleälven är drygt 4 200 MW (som jämförelse har Ringhals kärnkraftverk 3 700 MW).

I Norrbottens län finns också Sveriges enda rymdbas, Esrange Space Center, som är belägen i Kiruna kommun. Basen är placerad i Kiruna eftersom området i stort sett saknar ljusföroreningar samt är gles befolkat. Dessutom finns det i området möjlighet att studera norrsken.

Västerbottens län

Västerbottens län är till ytan det näst största i Sverige. Länet utgör en åttodel av landets totala landareal och är indelat i 15 kommuner: Bjurholm, Dorotea, Lycksele, Malå, Nordmaling, Norsjö, Robertsfors, Skellefteå, Sorsele, Storuman, Umeå, Vilhelmina, Vindeln, Vännäs och Åsele. Med ett invånarantal om cirka 272 000 personer, varav 74 procent bosatta i Umeå och Skellefteå kommun, är länet således tämligen glesbefolkat i jämförelse med andra län.⁴³ Länet har två geografiska särdrag som medför ökade risker ur beredskapsperspektiv – de fyra stora älvarna Skellefteälven, Umeälven, Vindelälven samt Ångermanälven och länets stora arealer av skog. Dessa medför att översvämningar vid höga flöden, dammhaveri vid de stora kraftdammarna och skogsbränder är tre utmärkande risker för länet.

Långa avstånd, ojämn befolkningskoncentration och låg befolkningstäthet i stora delar av länet innebär särskilda förutsättningar för hantering av samhällsstörningar, såsom långa inställelsetider för räddningstjänst, polis och sjukvård. Långa inställelsetider innebär en ökad risk för människors liv och hälsa, särskilt i glesbebyggda områden.

Näringslivet i länet är varierat. Kommuner, Region Västerbotten, statliga myndigheter och Umeå universitet är de största arbetsgivarna tillsammans med privata aktörer som bland andra Volvo Lastvagnar AB, Boliden Mineral AB samt Coop Nord. I Skellefteå pågår etablering av batterifabriken Northvolt som förväntas skapa tusentals arbetstillfällen.

I länet finns sex järnvägsförbindelser, fem hamnar, fem flygplatser och ett stort vägnät med tre europavägar. Umeå flygplats är karantänsflygplats och Umeå hamn är karantänshamn. De två största hamnarna i Västerbotten är Umeå/Holmsund och Skellefteå hamn.

I Västerbotten finns Försvarsmakten representerad i fredstid av bland annat Totalförsvarets skyddscentrum inklusive 1:a CBRN-kompaniet och den 13:e hemvärnsbataljonen som lyder under MR N. Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har verksamhet och förmågor i Umeå rörande främst CBRN. Här kan också nämnas den omfattande elproduktion som sker i länet, liksom länets sjukvård vilka båda kommer vara mycket viktig i ett förhöjt beredskapsläge. Länet är placerat mellan de två strategiskt viktiga områdena Jämtland och Norrbotten. I totalförsvarspropositionen betonas vikten av att upprätthålla förbindelserna västerut.

Jämtlands län

Jämtlands län omfattar landskapen Härjedalen och Jämtland samt små delar av Ångermanland, Hälsingland, Lappland och Dalarna. Länet är indelat i åtta kommuner: Östersund, Krokom, Åre, Strömsund, Ragunda, Bräcke, Berg och Härjedalen. Länet avgränsas i väster av fjällkedjan mot Norge och i öster av skogsland mot Västernorrlands län. I norr gränsar länet mot Västerbottens län och i söder mot Gävleborgs och Dalarnas län. Största delen består av skogsmark. Länet utgör drygt en tiondel av landets totala landareal och här bor cirka 1,5 procent av landets befolkning.

Jämtlands län är ett glesbygdslän med långa avstånd och långt mellan samhällsresurserna. Befolkningmängden uppgår till cirka 131 000 invånare. Länets större tätorter finns spridda över hela länets yta. Länet har närmare 40 mil riksgrens mot Norge. Även det området är glesbefolkat men med relativt stor turism och med omfattande biltrafik på gränsvägarna. Löpande genomförs samverkansövningar på lokal nivå med deltagande av ambulans, polis och räddningstjänst från båda sidor av gränsen.

I länet finns tre järnvägsförbindelser, Inlandsbanan som är främst för godstrafik, samt populär turisttrafik på sommaren, Atlantbanan (Mittbanan) som går i västlig riktning igenom länet och förbinder Trondheim med de stora orterna i Sverige samt Norra stambanan som passerar östra delarna av länet. Här finns två flygplatser: Sveg och Åre/Östersund, som också är internationell. Det statliga

43 SCB, 2020.

vägnätet är över 600 mil med två europavägar som korsar länet: E14 mellan Sundsvall och Trondheim (Öst–Väst) samt E45 från Göteborg till Karesuando (Syd–Nord). Båda är viktiga pulsådor i länet liksom i Sverige. Östersunds stad utgör en central knutpunkt som binder samman dessa farleder.

Östersund har en lång historia som garnisonsstad och hemvist för Fältjägarregementet I 5 (med rötterna i det år 1646 grundade Ångermanlands, Medelpads och Jämtlands regemente, nedlagt år 2004).⁴⁴ Idag återfinns Fältjägarbataljonen i Östersund.⁴⁵ Fältjägarbataljonen hör till Norra militärregionen och är traditionsbärare för Fältjägarregementet I 5. Fältjägarbataljonen är en del av Hemvärnet och kallas även för 14:e hemvärnsbataljon. Bataljonen administreras av Fältjägargruppen som är en utbildningsgrupp inom den Norra militärregionen. Regeringen gör bedömningen att Östersund har en strategisk betydelse för Forsvarsmaktens framtida utveckling och konstaterar att det mot bakgrund av det strategiska läget är viktigt att i fredstid förstärka den militära närvaron i staden, med bland annat utbildning av värnpliktiga.⁴⁶

I totalförvarsbeslutet 2020 bestämdes att ett utbildningsdetachment, Jämtlands fältjägarbataljon (motvarande bataljon), förläggs till Östersund.⁴⁷ Beslutet fattades mot bakgrund av försvarsberedningens konstaterande att det finns ett tydligt behov av förband för skyddet av de västliga förbindelserna via västra Svealand till Osloområdet samt via Jämtlands län till Trondheim.⁴⁸

Västernorrlands län

Västernorrlands län omfattar huvudsakligen landskapen Ångermanland och Medelpad. Länet är indelat i sju kommuner (Sundsvall, Örnsköldsvik, Härnösand, Sollefteå, Kramfors, Timrå och Ånge). Länet gränsar i väster mot Jämtlands län och i öster mot Bottenhavet. I norr gränsar länet mot Västerbottens län och i söder mot Gävleborgs län. Länet är Sveriges sjätte största till ytan med 21 549 km² men landets femte minsta sett till befolkningmängden på cirka 245 000 invånare.

Inom länet finns flera järnvägsförbindelser för persontrafik. Ostkustbanan mellan Sundsvall och Stockholm, Mittbanan mellan Sundsvall och Trondheim, Ådalsbanan mellan Sundsvall och Västeråsby (utanför Kramfors) samt Botniabanan mellan Västeråsby och Umeå. I länets västra del passerar stambanan genom övre Norrland som enbart används för godstrafik. I länet finns tre kommunägda flygplatser: Sundsvall-Timrå Airport, Höga Kusten Airport och Örnsköldsvik Airport. Två av dessa har internationell chartertrafik. Det statliga vägnätet består av 510 mil väg med två europavägar inom länet: E14 mellan Sundsvall och Trondheim (Öst–Väst) samt E4 från Helsingborg till Haparanda (Syd–Nord). Inom länet finns också ett antal riksvägar, främst i öst–västlig riktning.

Höga Kusten är ett område i Ångermanlands kustområde och som återfinns på FN:s världsarvslista. Från fjällkedjan rinner även tre större älvar i östlig riktning: Ljungan, Indalsälven och Ångermanälven. Näringslivet domineras av skogsbruk samt skogs- och kemiska industrier, men även betydande kraftproduktion, tjänsteföretag och turism återfinns i länet.

Västernorrlands län har en lång militär tradition. Som mest var fyra regementen placerade i länet. Även flygvapnet hade flera flygbaser liksom en rad fasta anläggningar tillhörande Kustartilleriet. Idag finns två hemvärnsbataljoner, en i Medelpad och en i Ångermanland. I totalförvarsbeslutet 2020 bestämdes att Västernorrlands regemente (I 21) i Sollefteå ska återinrättas i syfte att utbilda två lokalförvarsskyttebataljoner för skyddet av förbindelserna till Trondheim.⁴⁹

44 Den militära närvaron har tidigare även utgjorts av Norrlands artilleriregemente (A 4) och Jämtlands flygflottilj (F 4 Frösön). Genom en serie beslut i slutet av 1990-talet och början av 00-talet avvecklades dessa verksamheter (försvarsbeslutet 2004 innebar bland annat nedläggning av Jämtlands flygflottilj och Jämtlands fältjägarregemente).

45 Om Fältjägarbataljonen, se Forsvarsmakten, "Fältjägarbataljonen" (forsvarsmakten.se).

46 Prop. 2020/21:30: *Totalförsvaret 2021–2025*, s. 117.

47 Prop. 2020/21:30: *Totalförsvaret 2021–2025*; Forsvarsutskottets betänkande 2020/21: FöU4: *Totalförsvaret 2021–2025*.

48 Prop. 2020/21:30: *Totalförsvaret 2021–2025*, s. 116.

49 Prop. 2020/21:30, *Totalförsvaret 2021–2025*; Forsvarsutskottets betänkande 2020/21:FöU4: *Totalförsvaret 2021–2025*.

Bilaga 2. Ansvar och roller

Länsstyrelsen

Verksamhet

Länsstyrelsen svarar för den statliga förvaltningen i länet, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet med hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar samt utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom ansvarsområdet samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsens uppgifter regleras främst i förordning (2017:868) med länsstyrelse-instruktion och förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap.

Roll i krisberedskapssystemet

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet och ska avseende krisberedskap vara sammanhållande inom området. Myndigheten ska före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas.

Länsstyrelsen ska ha en tjänsteperson i beredskap (TiB) med uppgift att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga kriser som berör länet. Dessutom ska myndigheten ha förmåga att vid en allvarlig kris, som berör länet eller medför behov av samverkan med kommuner eller andra aktörer, omgående kunna upprätta en ledningsfunktion för bland annat samordning och information.

I syfte att förebygga och förbereda länet ska länsstyrelsen:

- stödja de aktörer som är ansvariga för krisberedskapen i länet,
- ha ett regionalt råd för skydd mot olyckor och krisberedskap,
- upprätta regionala risk- och sårbarhetsanalyser,
- verka för att krisberedskapsarbetet inom länet bidrar till en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Vid kriser ska länsstyrelsen verka för att:

- en samlad regional lägesbild sammanställs,
- nödvändig samverkan inom länet och med närliggande län sker,
- samordna verksamhet mellan kommuner, regioner och myndigheter och
- samordna information till allmänheten och massmedia vid kriser,
- samt efter beslut av regeringen prioritera och inrikta statliga och internationella resurser som ställs till förfogande.

Roll i totalförsvaret

Är Sverige i krig ska länsstyrelsen som högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås.

Under höjd beredskap ska länsstyrelsen särskilt:

- samordna de civila försvarsåtgärderna,
- verka för att sådan verksamhet hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna bedrivs med enhetlig inriktning,

- i samråd med Försvarsmakten verka för att det civila och det militära försvaret samordnas, och
- verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.

Försvarsmakten

Verksamhet

Försvarsmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvar som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Grunden för Försvarsmaktens verksamhet ska vara förmågan till väpnad strid.

Roll i krisberedskapssystemet

Försvarsmakten ska vid fredstida kriser kunna bistå samhället med materiel och kompetens under förutsättning att det inte allvarligt hindrar deras ordinarie verksamhet.

Till Försvarsmaktens uppgifter hör även att bidra till Sveriges beredskap inför kriser. Detta innebär att delta i planering, övningar och utbildningar inför svåra situationer som kan drabba samhället.

Roll i totalförsvaret

Chefen för MR N utövar territoriellt ansvar och leder territoriell verksamhet. Territoriellt ansvar⁵⁰ innebär samordning av civila och militära resurser och syftar till kontroll över ett definierat område för att genomföra och stödja militära operationer.

Territoriell verksamhet:

- regional och lokal totalförsvarsverkan,
- regional underättelse- och säkerhetstjänst,
- insatser med grundtilldelade förband samt beredskap att leda även andra förband,
- militär insats för stöd till samhället,
- skydd och bevakning av Försvarsmaktens skyddsvärden inom militärregion,
- regionala transporter och transiteringar,
- territoriella mobiliseringsförberedelser och upprätthållande av regional mobiliseringsledning.

Utöver territoriell verksamhet har C MR följande uppgifter:

- stödjer taktiska chefers verksamhet inom egen militärregion,
- beslutar om militära skyddsobjekt,
- genomför försvarsplanering,
- samordnar regional kommunikationstjänst,
- upprätthåller en markterritoriell lägesbild,
- beredskap att skydda samhällsviktiga funktioner och skyddsvärden,
- beredskap att leda och skydda andra verksamheter (exempelvis värdlandsstöd),
- beredskap att leda utbildning av krigsfrivilliga.

Tillsammans med det civila försvaret ska det militära försvaret först och främst utgöra en tröskel för den som vill angripa eller utöva påtryckningar på Sverige. Detta ska åstadkommas genom trovärdighet i krigföringsförmågan och vidare förstärkas genom tillgänglighet av dugliga krigsförband och

⁵⁰ Doktrin Gemensamma operationer 2020.

nära samarbete med andra myndigheter, företag, stater och organisationer. Målet är att tydliggöra att angrepp på Sverige medför orimliga kostnader för en angräpare och därmed verka krigsavhållande.

Vid höjd beredskap ska Försvarsmakten kunna krigsorganisera, mobilisera och använda alla krigsförband för att möta ett militärt hot mot Sverige och svenska intressen.

Försvarsmakten ska ha en aktuell operativ planering för sina uppgifter. Planeringen ska omfatta alla resurser som är nödvändiga för att genomföra Försvarsmaktens uppgifter

Försvarsmakten ska samordna beredskapsplanläggningen och den operativa planläggningen med beredskapsplaneringen inom övriga delar av totalförsvaret.

Tillsammans med övriga totalförsvaret ska samhällets funktionalitet skyddas. Vidare ska förmågan att ta emot och effektivt nyttja militärt stöd bibehållas.

Polismyndigheten

Verksamhet

Målet för rättsväsendet är att säkerställa den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet. Polismyndigheten ska tillsammans med övriga myndigheter inom och utom rättsväsendet genom sina insatser bidra till målet för kriminalpolitiken – att minska brottsligheten och öka människors trygghet.

Polisens arbete ska syfta till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.

Roll i krisberedskapssystemet

Polismyndigheten är en så kallad bevakningsansvarig myndighet vilket betyder att Polismyndigheten tillsammans med de övriga bevakningsansvariga myndigheterna har ett särskilt ansvar för krisberedskapen i Sverige. Polismyndigheten har därmed ett ansvar att förebygga och hantera kriser och krig. När en större händelse inträffar som påverkar samhällets grundläggande funktioner samlar polisen sina resurser och arbetar enligt särskilda rutiner.

För att stärka samhällets krisberedskap samverkar myndigheter och andra aktörer inom så kallade samverkansområden. Polismyndigheten ingår i två samverkansområden:

- Samverkansområde – Farliga Ämnen (SOFÄ)
- Samverkansområde – Skydd, Undsättning och Vård (SOSUV)

Roll i totalförsvaret

Polislagen gäller oavsett om landet befinner sig i fred, höjd beredskap eller krig och Polismyndighetens ordinarie uppdrag fortsätter därför att gälla. Några exempel på förändrade och tillkommande uppgifter för Polismyndigheten i totalförsvaret är att:

- understödja och skydda Försvarsmaktens mobilisering,
- vara behjälplig vid utrymning och inkvartering,
- gränsövervaka,
- bevaka skyddsobjekt och andra avgörande objekt för de viktiga samhällsfunktionerna,
- upptäcka och förhindra spioneri, sabotageförberedelser och övriga brott mot rikets säkerhet.

Regioner

Verksamhet

En region bedriver hälso- och sjukvård samt tandvård och ska verka för en god hälsa för de som är bosatta inom regionen, enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). I varje region ska det också

finnas en smittskyddsläkare (Lag 2004:168). Merparten av regionerna har ansvaret för regional utveckling i de fall det inte ligger hos länsstyrelsen eller i ett regionförbund. Huvuddelen av regionerna ansvarar också för kollektivtrafik.

Roll i krisberedskapssystemet

Regionen ansvarar för samhällsviktiga funktioner som måste fungera under alla omständigheter och oavsett vad som kan inträffa i samhället. Regioner ska ha en förmåga att hantera särskilda händelser (SOSFS 2013:22) och extraordinära händelser (Lag 2006:544).

Regionen ska:

- vara garant för att hälso- och sjukvården, smittskyddet, kollektivtrafiken, kulturen och regional utveckling fungerar oavsett yttre omständigheter,
- minimera konsekvenserna för somatiska och psykiska följdverkningar för drabbade och indirekt drabbade,
- kunna aktivera, mobilisera och omfördela resurser så att god medicinsk kvalitet vidmakthålls,
- så långt som möjligt kunna upprätthålla samhällsviktiga funktioner som regionen ansvarar för,
- bidra till länets förmåga att hantera samhällsstörningar i samverkan med andra aktörer,
- utvärdera, återföra och sprida kunskap om genomförda insatser vid inträffade händelser och efter övningar,
- ha en planering för att ingå som en aktör inom civilt försvar samt stötta Försvarmakten i samband med höjd beredskap och krig.

Roll i totalförsvaret

Vid höjd beredskap, krigsfara eller krig ska regionen:

- vidta särskilda åtgärder som är nödvändiga för att kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret,
- upprätthålla samhällsviktig verksamhet,
- ha en väl förberedd och övad organisation,
- ge stöd åt Försvarmakten,
- hålla Socialstyrelsen, MSB och länsstyrelsen underrättade om beredskapsläget och övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret.

Arbetet med beredskapsförberedelser inom det civila försvaret medför också ett behov av utökat och stärkt arbete med säkerhetsskydd för att skydda verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten.

Kommuner

Roll i krisberedskapssystemet

Kommuner ska enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunerna ansvarar för att:

- sammanställa risk- och sårbarhetsanalyser,
- fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser,

- ha en krisledningsnämnd för att fullgöra vissa uppgifter,
- öva och utbilda förtroendevalda och personal för sina uppgifter,
- vid extraordinära händelser lämna lägesrapporter till länsstyrelsen.

Kommunerna har geografiskt områdesansvar inom kommunens område och ska verka för att:

- olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
- de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer samordnas,
- informationen till allmänheten samordnas.

Roll i totalförsvaret

Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva. Kommunstyrelsen ska också verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten. Kommunen ska under höjd beredskap i den omfattning som regeringen beslutar:

- vidta de åtgärder som behövs för försörjningen med nödvändiga varor,
- medverka vid allmän prisreglering och ransonering,
- medverka i övrigt vid genomförande av åtgärder som är viktiga för landets försörjning.

Kommunen ansvarar för räddningstjänst under höjd beredskap enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt för att hålla länsstyrelsen informerad om beredskapsläget och övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

Kommuner ska vid höjd beredskap vidta särskilda åtgärder (tjänstgöring för personal, verksamhetsplanering och användande av tillgängliga resurser) som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret. För att kunna utföra uppgifterna vid höjd beredskap ska kommunen ha de planer som behövs. Planerna ska innehålla uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas, kommunens krigsorganisation och vilken personal som ska tjänstgöra i denna samt vad som i övrigt behövs för att kommunen ska kunna höja sin beredskap och bedriva verksamhet.

Regional handlingskraft

EN SAMANHÄNGANDE PLANERING
FÖR TOTALFÖRSVARET 2021–25

Beredskapsplaner och krigsorganisation

Det behövs förmåga att ställa om samhället till krigsförhållanden genom effektiv användning av tillgängliga personella och materiella resurser.

Ledning och samverkan

Det civila och militära försvaret behöver utveckla och samordna sina metoder för ledning och samverkan vid höjd beredskap.

Försörjningsberedskap

Samhällets grundläggande robusthet och dess förmåga att motstå fredstida kriser bidrar till den krigsavhållande effekten i totalförsvaret.

Ge och ta emot stöd

Sverige ska kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd för att kunna agera tillsammans och samordnat i händelse av säkerhetspolitisk kris eller krig.

Försvarsvilja

En stark försvarsvilja hos befolkningen är en förutsättning för ett robust totalförsvaret.

Stärkt informations- och cybersäkerhet

För att möta ett väpnat angrepp, genomföra mobilisering eller möta hybrida hot under höjd beredskap behöver totalförsvarets aktörer ha en tillräcklig nivå av informations- och cybersäkerhet.

- Jämtlands län
- Norrbottens län
- Västerbottens län
- Västernorrlands län